

genel kısıtlamalara karşın canlı tutmak belki de en etkili yöntem olurdu. Ama Türkiye’de çocuk edebiyatının gelişimi, özgün kaynaklara tek yanlı bağıllıkla çocuk edebiyatı alanını tam denetim altında tutma isteği arasında sıkışıp kalmıştır.

Son yıllarda çeviri çocuk edebiyatında yeni bir atılımı gözlemekteyiz. Roald Dahl, Christine Nöstlinger, Peter Hartling gibi, çocuklara öznel sorumluluk tanıyan eşitlikçi edebiyat örneklerine rastlıyoruz. Yayımcılıktaki ve eğitsel kültür politikalarındaki kısıtlayıcı yaklaşım ortadan kalkmış değildir. Bu tür kitaplar belli çevrelerde olumlu yankı bulmuş olmakla birlikte okur profilini değiştirecek bir gelişim değildir. Yine de bu kitapların, ilgilenen çevirmen, yayımcı bulması, okurla daha kolay buluşması, içinde yaşadığımız kültürel hareketlilikle ilgilidir.

90’lı yıllarda Türkiye’nin genel olarak içine girdiği toplumsal durum her alanda olduğu gibi çocuk edebiyatı konusunda da yeni koşullar doğmasına yol açmıştır. Kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması, özel kanalların ortaya çıkması, yabancı televizyon yayınlarının izlenebiliyor olması çocukların çevresindeki günlük kültür ortamını da önemli ölçüde değiştirmiştir. Öte yandan eğitimin birliğinin giderek daha fazla gedik vermesi (özel okulların yanı sıra, anadolu liseleri, vakıf okulları, hatta belli siyasetlerin kendi dünya görüşlerini öğrettikleri okullar), ders geçme sistemi gibi (bazı tepkilere bakıp geri adım atılmasına karşın) eğitimde kalıpları kıran uygulamaların gündeme gelmesi, çocukların ve gençlerin toplumsal gelişiminde yeni koşullar anlamına gelmektedir. Çocukları ve gençleri her adımlarında gözetim altında tutacak ve onlara belli davranış biçimlerini sistemin öngördüğü kalıplar olarak aşılacak artık eskisi kadar kolay olmayacaktır. Özellikle de genç kuşak (çocuklardan daha fazla olarak) okul ve aile içindeki mevcut kalıplarla hesaplaşma içine girmektedir. Bu çatışmayı kendi başlarına yaşayan gençler, yetişkinlerle ilişkilerini ve diyaloglarını koparıp denetimsiz bir alana kaymaktadırlar. Gençlerin dünyasında yaşanan olaylar toplumu sarsmakta, dehşete düşürmektedir. Tabii karşı tepkiler de gecikmemektedir. Gelenekçi çevrelerin, gençliğin bozulma tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu, kendi kültürüne yabancılaşmasından ve değer boşluğuna düşmesinden yakınmaları boşuna değildir. Sadece sağ kesim değil, gelişmelerin karşısında kendini çaresiz hisseden tüm çevreler, çocukları ve gençliği “zararlı etkiler”den ko-